

που κάνουμε στην ελληνική γλώσσα

Λέμε «τον Νίκο» ή «το Νίκο»; Είναι σωστό το «όσον αφορά σε»; Πότε το κόμμα είναι απαραίτητο και γιατί καμιά φορά τα «που» και «πώς» απαιτούν τόνο;

Συγκεντρώνουμε δέκα συνηθισμένες παρεξηγήσεις της ελληνικής γλώσσας που προκαλούν συχνά συντακτικά και γραμματικά λάθη, και βρίσκουμε ποια είναι η σωστή τους χρήση σε κάθε περίπτωση.

*Πότε βάζουμε τελικό «ν»;

Γιατί γράφουμε «τον κήπο» αλλά «το γαμπρό»; Όταν το «τον» ή το «την» είναι άρθρο (και όχι αντωνυμία – π.χ. τον μισώ – οπότε παίρνει πάντα τελικό «ν»), παίρνει «ν» εφόσον η λέξη που ακολουθεί ξεκινά από φωνήεν ή από τα εξής σύμφωνα: κ, π, τ, ξ, ψ και μπ, ντ, γκ, τσ, τζ. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις δεν παίρνει «ν». Παρ' όλα αυτά, γλωσσολόγοι, όπως ο καθηγητής Τσοπανάκης, προτείνουν το αρσενικό άρθρο «τον» να γράφεται πάντα με «ν» ώστε να ξεχωρίζει από το ουδέτερο «το».

*Πότε βάζουμε κόμμα πριν από αναφορική πρόταση;

Πώς αλλάζει το νόημα με ένα κόμμα πριν από αναφορική πρόταση; Πάρτε για παράδειγμα την πρόταση «Δεν έφαγαν τα φρούτα που ήταν σάπια». Έτσι, χωρίς κόμμα, εννοεί πως από όλα τα φρούτα που υπήρχαν, δεν έφαγαν αυτά τα οποία ήταν σάπια. Τώρα, αν γράψουμε «Δεν έφαγαν τα φρούτα, που ήταν σάπια», εννοούμε πως όλα τα φρούτα ήταν σάπια. Στην πρώτη περίπτωση, η αναφορική πρόταση προσδιορίζει άμεσα το υποκείμενο, ενώ στην δεύτερη όχι.

*Πότε παίρνουν τόνο το «που» και το «πως»;

Τα «που» και «πως» τονίζονται όταν είναι ερωτηματικά, ακόμη κι αν βρίσκονται σε πλάγια πρόταση – π.χ. «Πού πας;» ή «Πες μου πώς σε λένε». Επίσης, τονίζονται στις εκφράσεις «πού και πού», «αυτά και πού», «πώς και πώς». Όταν δεν τονίζονται, είναι αναφορικά, δηλαδή το «που» σημαίνει «ο οποίος» και το «πως» σημαίνει «ότι» (π.χ. «εκείνος που φταίει» ή «πες μου πως είναι αλήθεια»).

*Παίρνουν τόνο οι αντωνυμίες «μου, σου, του»;

Στους αδύνατους τύπους των αντωνυμιών ν όπως οι παραπάνω, προστίθεται τόνος όταν υπάρχει περίπτωση να μπερδευτούν ως εγκλιτικές. Δηλαδή θα γράψουμε «Η φίλη μου είπε» όταν εννοούμε «η δική μου φίλη είπε», ενώ θα γράψουμε «Η φίλη μου είπε» όταν εννοούμε «η φίλη είπε σε εμένα».

*Πότε λέμε «τριάμισι» και πότε «τρεισήμισι»;

Όλα εξαρτώνται από το όνομα που συνοδεύουν τα συγκεκριμένα αριθμητικά. Όταν είναι ουδέτερο, θα πούμε τριάμισι (π.χ. τριάμισι φρούτα και όχι τρεισήμισι φρούτα), ενώ στις άλλες περιπτώσεις θα πούμε τρεισήμισι (π.χ. τρεισήμισι σοκολάτες).

*Πότε το «ότι» γράφεται «ό,τι»;

Ένας εύκολος τρόπος να θυμάστε πότε πρόκειται για «ό,τι» είναι να μπορείτε νοητά να το αντικαταστήσετε με τη λέξη «οτιδήποτε» ή τη φράση “αυτό το οποίο”. Σε διαφορετική περίπτωση, το ότι είναι ειδικό και σημαίνει «πως». Στην πρώτη περίπτωση λοιπόν λέμε «Πες μου ό,τι θέλεις» (δηλαδή οτιδήποτε θέλεις/αυτό το οποίο θέλεις) και στη δεύτερη περίπτωση «Πες μου ότι θέλεις» (δηλαδή πες μου πως θέλεις).

*Πότε λέμε «επέλεξε» και πότε «επίλεξε»;

Στην προστακτική, δεν χρησιμοποιούμε χρονική αύξηση (το «ε» πριν το ρήμα ή μετά την πρόθεση). Έτσι, για παράδειγμα, η λέξη «επέλεξε» είναι γ' πρόσωπο του Αορίστου ενώ η λέξη «επίλεξε» είναι β' πρόσωπο Προστακτικής. Άλλα παραδείγματα σωστής προστακτικής είναι τα “παράγγειλέ μου” (και όχι παρήγγειλε μου), “υπόκυψε” (και όχι υπέκυψε), “κατάπληξέ τους” (και όχι κατέπληξέ τους).

*Κατ' αρχήν ή κατ' αρχάς;

Το «κατ' αρχήν» σημαίνει «στα βασικά σημεία», όπως για παράδειγμα όταν μιλάμε για ένα νομοσχέδιο που ψηφίστηκε ως προς την ουσία του, τις βασικές αρχές του. Επίσης, σημαίνει «για λόγους αρχής». Αντίθετα, το «κατ' αρχάς» είναι αυτό που θα πρέπει να χρησιμοποιούμε όταν εννοούμε «στην αρχή, αρχικά».

*Λέμε «όλους όσους» ή «όλους όσους»;

Το σωστό είναι «χαιρετώ όλους όσους ήρθαν» και όχι «χαιρετώ όλους όσους ήρθαν» γιατί το «όσοι» είναι υποκείμενο στο ρήμα που ακολουθεί. Ωστόσο, θα πούμε «όλους όσους» όταν αντί για υποκείμενο είναι αντικείμενο (π.χ. στην πρόταση «χαιρετώ όλους όσους ξέρω»).

*Όσον αφορά κάτι ή σε κάτι;

Είναι τελικά εμπρόθετη ή απρόθετη η σύνταξη του ρήματος «αφορώ »; Η αρχική σύνταξη του ρήματος, όταν αυτό σήμαινε «αποσκοπώ , αναφέρομαι σε κάτι» και με αυτή τη σημασία χρειάζεται πρόθεση (π.χ. «το θέμα αυτό αφορά στην εκπαιδευτική πολιτική»). Ωστόσο, πλέον είναι συχνότερη η χρήση του ρήματος «αφορώ » με την σημασία του «ενδιαφέρω», οπότε και δεν χρειάζεται πρόθεση («αυτό δεν σε αφορά» και όχι «αυτό δεν αφορά σε εσένα»). Γενικότερα, στον ανεπίσημο προφορικό λόγο έχει επικρατήσει η απρόθετη σύνταξη, αλλά ο καθηγητής γλωσσολογίας κ. Μπαμπινιώ της αναφέρει πως «είναι ορθότερη η σύνταξη «αφορώ σ» (πβ αποβλέπω, αποσκοπώ σε).

womantoc.gr